

I Semester B.A./B.Sc./B.Sc. (FAD) Examination, November/December 2017
(Freshers+Repeaters) (CBCS) (2014-15 and Onwards)

LANGUAGE SANSKRIT (Paper - I)

Kumara Sambhavam - II Canto, Grammar and Comprehension

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

Instructions : 1) Answer in **Sanskrit/Kannada/English**.

2) Questions I, V and VI should be answered in **Sanskrit only**.

I. समीचीनम् उत्तरं लिखत। (10×1=10)

ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

Select and write the correct answer :

- 1) कुमारसम्भवं कीदृशं प्रकारकं काव्यम् ?
अ) नाटकम् आ) महाकाव्यम् इ) खण्डकाव्यम् ई) गद्यकाव्यम्
- 2) कुमारसम्भवे कतिसर्गाः सन्ति ?
अ) दश आ) एकादश इ) सप्तदश ई) द्वादश
- 3) दिवौकसाः कुत्र ययुः ?
अ) वैकुण्ठं आ) कैलासं इ) स्वायम्भुवं ई) भूलोकं
- 4) दिवौकसाः केन विप्रकृताः ?
अ) ब्रह्मेन आ) तारकेण इ) यक्षेण ई) गन्धर्वेण
- 5) वज्रायुधं कस्य आयुधम् ?
अ) यमस्य आ) वरुणस्य इ) इन्द्रस्य ई) नारायणस्य
- 6) वाचस्पतिः केषां गुरुः ?
अ) सुराणां आ) असुराणां इ) यक्षानां ई) नागानाम्
- 7) कः कल्पद्रुमविभूषणैः तारकम् अनुकूलयति ?
अ) बृहस्पतिः आ) यक्षः इ) यमः ई) इन्द्रः
- 8) देवराजः कः ?
अ) विष्णुः आ) इन्द्रः इ) शिवः ई) ब्रह्मा

9) तारकः कीदृशः इव उत्थितः ?

अ) धूमकेतुः आ) नक्षत्रः इ) मेघः ई) ग्रहः

10) दुर्जनः केन न शाम्येत् ?

अ) युद्धेन आ) उपकारेण इ) दण्डेन ई) अपकारेण

II. द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत ।

(2×10=20)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

Answer **any two** of the following :

1) तारकासुरेण पीडितानाम् इन्द्रादिदेवानां स्थितिम् अधिकृत्य लिखत ।

ತಾರಕಾಸುರನಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

Write about the plight of Gods who were tortured by Tarakasura.

2) कुमारसम्भवस्य द्वितीयसर्गस्य कथा सारांशं लिखत ।

ಕುಮಾರಸಂಭವದ ಎರಡನೆಯ ಸರ್ಗದ ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

Summarise the story of the second canto of Kumarasambhavam.

3) कालिदासस्य जीवन-काल-कृती: अधिकृत्य लिखत ।

ಕಾಳಿದಾಸನ ಜೀವನ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

Write about the life, time and works of Kalidasa.

III. त्रयाणां श्लोकानाम् अनुवादं कृत्वा विवृणुत ।

(3×4=12)

ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ವಿವರಿಸಿ:

Translate and explain **any three** verses :

1) नमस्त्रिमूर्तये तुभ्यं प्राक्सृष्टे: केवलात्मने ।

ಗುಣತ್ರಯವಿಭಾಗಾಯ ಪಶ್ಚಾದ್ವೇದಮುಪೇಯುಃ ॥

2) उद्धातः प्रणवो यासां न्यायैस्त्रिभिरुदीरणम् ।

ಕರ್ಮ ಯಜ್ಞಃ ಫಲಂ ಸ್ವರ್ಗಸ್ತಾಸಾಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಭವೋ ಗಿರಾಮ್ ॥

3) किमिदं द्युतिमात्मीयां न बिभ्रति यथा पुरा ।

ಹಿಮಕ್ಷಿಪ್ತಪ್ರಕಾಶಾನಿ ಜ್ಯೋತೀಷಿವ ಮುಖಾನಿ ವಃ ॥

4) कुबेरस्य मनशल्यं शंसतीव पराभवम् ।

ಅಪವಿಙ್ಗದೊ ಬಾಹುಭಗ್ನಶಾಖ ಇವ ಧ್ರುಮಃ ॥

5) ततो मन्दानिलोद्धूतकमलाकरशोभिना ।

ಗುರುಂ ನೇತ್ರಸಹಸ್ರೇಣ ನೋದಯಾಮಾಸ ವಾಸವಃ ॥

IV. द्वयोः वाक्ययोः ससन्दर्भं विवृणुत ।

(2×4=8)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ :

Explain with reference to context **any two** of the following :

- 1) तुरासाहं पुरोधाय धाम स्वायंभुवं ययुः ।
- 2) वृत्रस्य हन्तुः कुलिशं कुण्ठिताश्रीव लक्ष्यते ।
- 3) मयि सृष्टिर्हि लोकानां रक्षा युष्मास्ववस्थिता ।
- 4) उपप्लवाय लोकानां धूमकेतुरिवोत्थितः ।

V. संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत ।

अ) पञ्चानां लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि लिखत ।

(5×1=5)

1) इन्द्रेण

2) देवानां

3) कुबेरः

4) मम

5) तेषु

6) भवद्भिः

7) आदित्याः

8) गुरुं ।

आ) पञ्चानां लकार-पुरुष-वचनानि लिखत ।

(5×1=5)

1) भवन्ति

2) उवाच

3) अभवत्

4) लक्ष्यते

5) ज्ञास्यसि

6) वदतु

7) भविष्यति

8) पठामि ।

VI. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

(5x2=10)

एकस्मिन् दिने महामुनिः दुर्वासः कण्वाश्रमम् आगतवान् । तदा शकुन्तला दुष्यन्तम् एव चिन्तितवती महर्षिं न दृष्टवती । कुपितः सः तस्यै शापं दत्तवान् - “भवत्या; पतिः भवतीं विस्मरतु” इति । तदनन्तरम् अनसूया, प्रियंवदया सह गत्वा तं क्षमां प्रार्थितवती । तदा सः एवम् उक्तवान् ‘यदा दुष्यन्तः स्वस्य अङ्गुलीयकं द्रक्ष्यति, तदा एव सः शकुन्तलां स्मरिष्यति’ इति । परन्तु तस्याः अङ्गुलीतः अङ्गुलीयकं जले पतितम् । राजसमायां दुष्यन्तः शकुन्तलां न स्मृतवान् । ‘भवती न मम पत्नी’ इति सः उक्तवान् । एतत् श्रुत्वा शकुन्तला रोदनं कृतवती । तदा एकः प्रकाशः ताम् आदाय आकाशे गतवान् ।

प्रश्ना :

- 1) महामुनिः दुर्वासः कुत्र आगतवान् ?
- 2) का महर्षिं न दृष्टवती ?
- 3) शकुन्तलायै प्रदत्तं शापं किम् ?
- 4) कः शकुन्तलां न स्मृतवान् ?
- 5) शकुन्तलां आकाशे नीतवान् कः ?

III. त्रयाणां श्लोकानाम् अनुवादं कृत्वा विवृणुत ।

Translate and explain any three verses:

(1) स्त्रिमूर्तये तुभ्यं प्रज्जुष्टेः केवलात्मने ।

गुणत्रयविभागाय पश्चाद्देदमुपेयुषे ॥

2) उद्वातः प्रणवो यासां न्यायैस्त्रिभिर्द्वीपणम् ।

कर्म यज्ञः फलं स्वर्गस्तासां त्वं प्रणवो गिराम् ॥

3) किमिदं द्युतिमात्मीयां न विप्रति यथा पुरा ।

हिमविलिप्तप्रकाशानि ज्योतीषीव मुखानि वः ॥

4) कुबेरस्य मनशाल्यं शंसतीव पराभवम् ।

अपविद्धगदो बाहुर्भग्नशाख इव दुमः ॥

5) ततो मन्दानिलोद्धूतकमलाकरशोभिना ।

गुरुं नेत्रसहस्रेण नोदयामास वासवः ॥